

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

INDEKS TRANSPARENTNOSTI LOKALNE SAMOUPRAVE LTI 2022

Beograd, 24. maja 2022.

O istraživanju

- LTI je osmislila Transparentnost Srbija i prvi put ga primenila 2015. godine.
- Sprovedeno uz podršku USAID; napredak je meren u četiri uzastopne godine 2019 – 2022.
- LTI meri transparentnost na osnovu unapred postavljenih kriterijuma - informacije su sa sajtova, iz prostorija JLS, na osnovu zahteva za pristup informacijama, dobijene od drugih relevantnih tela (Poverenik, Agencija)
- Svi rezultati se verifikuju dvokružno.
- Ocene zasnovane na 95 indikatora, krajnja ocena (indeks) može biti od 0 do 100 poena. 81 indikator iz 8 oblasti: “Skupština i veće”, “Budžet”, “JLS i građani”, “Slobodan pristup informacijama”, “Javne nabavke”, “Informator o radu”, “Javna preduzeća i ustanove” i “Javne rasprave”, 14 indikatora u kategoriji “Ostalo”. Indikatori isti kao u LTI 2021
- **LTI je presek stanja u trenutku prikupljanja podataka (ili verifikacije)**
- **Loši rezultati u nekim kategorijama ne moraju nužno značiti i da je korupcija raširena** u tim oblastima. Slično tome, **dobri rezultati nikako ne garantuju da nema korupcije**. Transparentnost je mehanizam za lakše otkrivanje ili sprečavanje korupcije.

LTI 2022 - ključni podaci

- **145 JLS je rangirano**, 25 gradskih opština ocenjeno, ali ne i rangirano
- Prosečan LTI rezultat **poboljšan: 40** u 2015 i u 2019, **46** u 2020, **48** u 2021, u 2022. je **49** (od mogućih 100). Nivo transparentnosti je, ipak, i dalje **nizak**.
- 65 JLS ima učinak jednak ili viši od proseka.
- Polovina (49%) opština je **poboljšala rezultat** ali je kod **46%** zabeležen pad.
- **21 od 145 JLS** ima LTI iznad 60, 11 više od 70, četiri iznad 80, a ovog puta nijedna nije stigla do 90

ocena/godina	2015	2017*	2019	2020	2021	2022
maks	74	67	67	83	90	87
prosek	40	NA	40	46	48	49
min	11	11	12	18	21	9

Najbolje ocenjene JLS

	Opština/grad	Pozicija LTI 2021	2019	2020	2021	2022
1	Novi Pazar	4	66	82	78	87
2	Sombor	2	52	80	88	85
3	Sokobanja	5	46	68	75	84
4	Tutin	93	36	45	42	81
5	Kanjiža	3	47	77	83	79
6	Užice	15	64	70	62	78
7	Veliko Gradište	9	64	61	71	76
8	Vranje	5	60	73	75	74
8	Leskovac	5	60	75	75	74
10	Vrnjačka Banja	13	62	63	64	70
10	Subotica	10	51	63	69	70

Među gradskim opštinama, odličan rezultat imaju Surčin (69) i Sevojno (66).

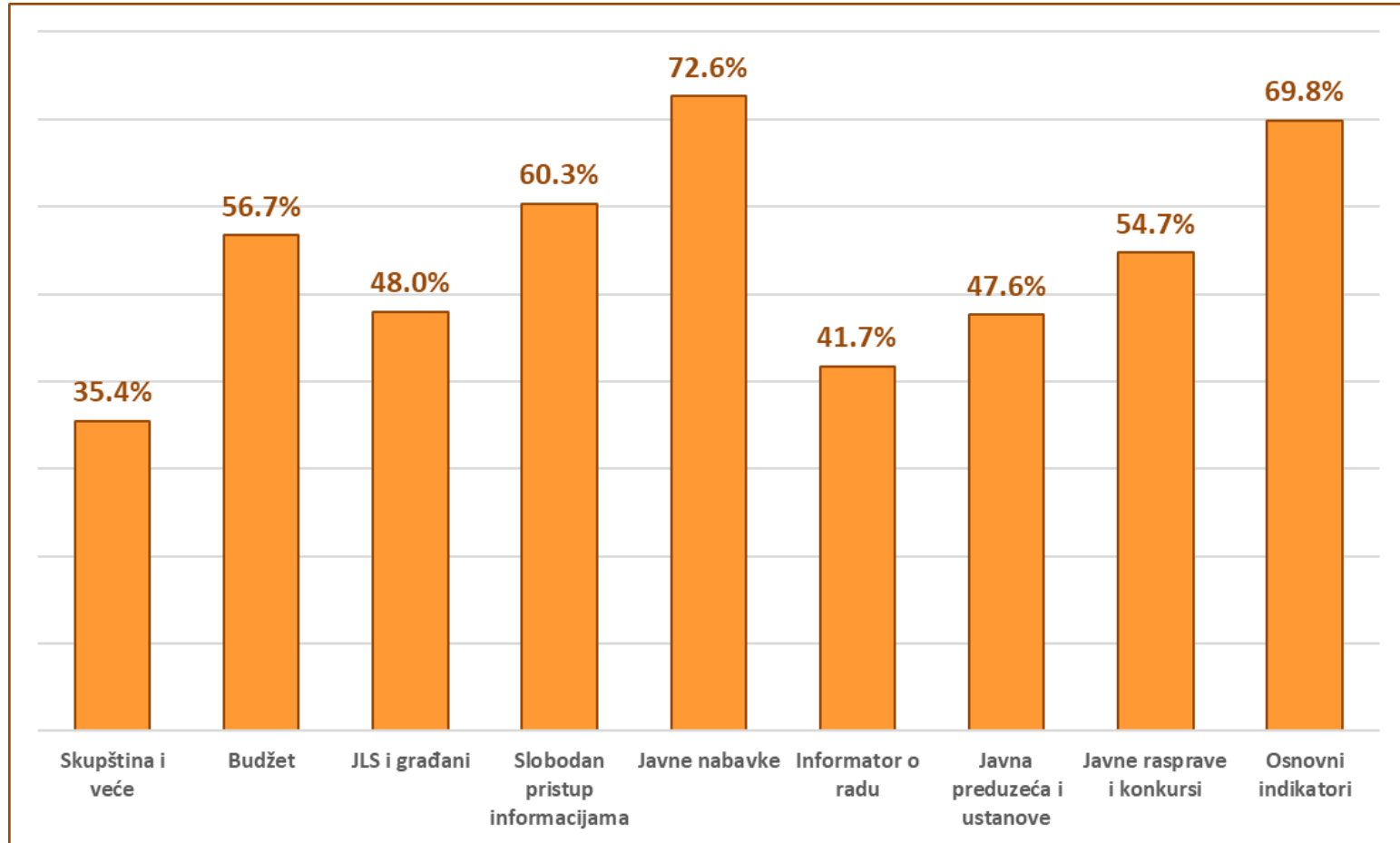
Najlošije ocenjene JLS

rang	Opština/grad	Pozicija LTI 2021	2019	2020	2021	2022
140	Bujanovac	144	32	34	21	28
140	Knić	113	26	34	38	28
142	Kovačica	113	28	36	38	25
142	Sečanj	134	26	34	33	25
144	Koceljeva	131	23	22	35	22
145	Preševo	144	13	23	21	9

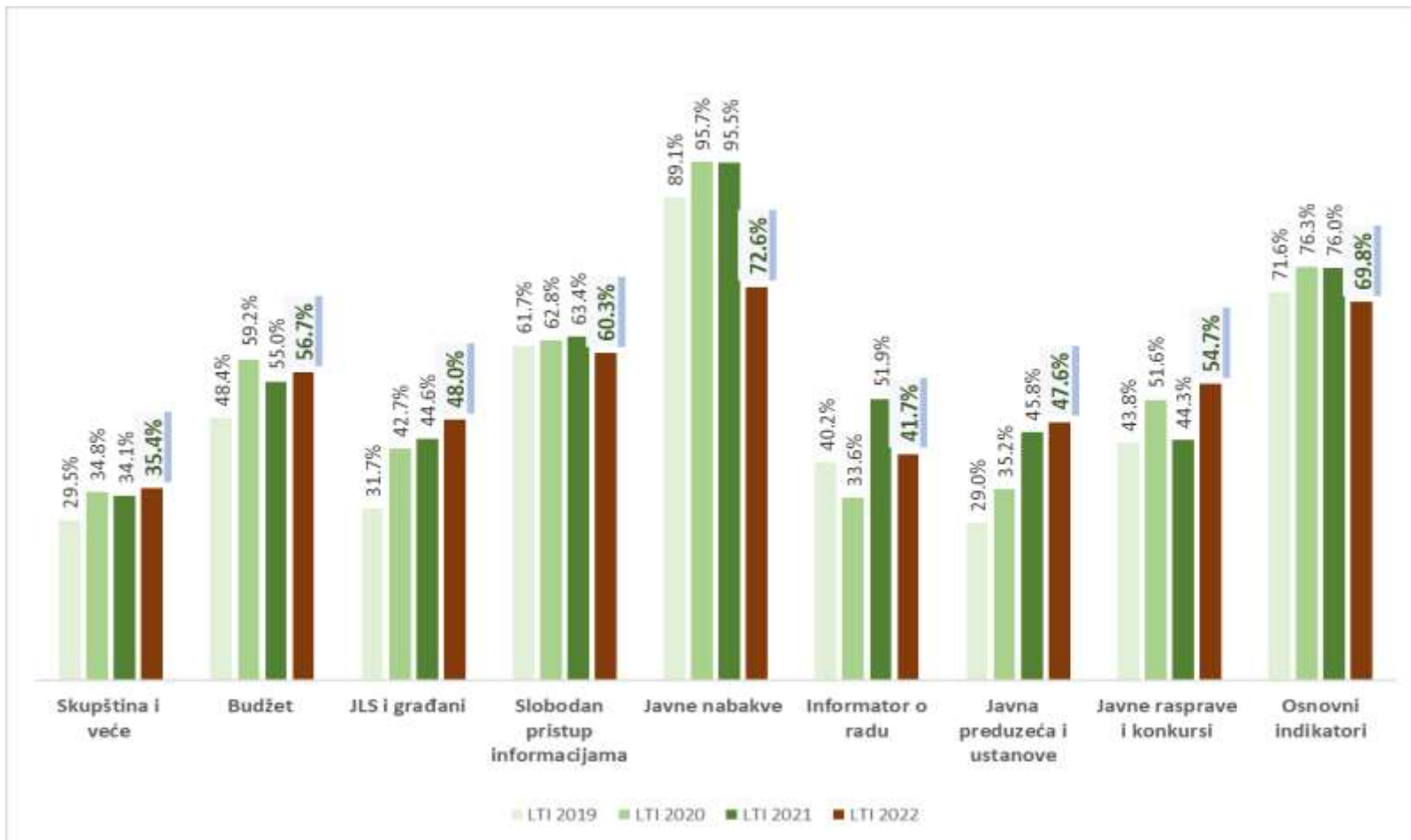

Pojedinačni nalazi

- *Procenat uspeha 145 JLS po oblastima*

Ukupan rezultat JLS u osam kategorija u 2022, i poređenje sa 2021, 2020. i 2019.g.

Pojedinačni nalazi - budžet

- Neki primeri dobre prakse opstaju više godina, **neki su usvojeni i primenjeni od strane drugih JLS**;
- S druge strane, **većina loših praksi i dalje je prisutna**. Tu spadaju:
 - Nedovoljan broj objavljenih budžetskih dokumenata. Čak ni budžet nije objavljen na sajtovima 18 JLS (17 u 2021 i 2020, 34 u 2019).
 - Šestomesečni i devetomesečni izveštaji o izvršenju budžeta su objavljeni na 57 sajtova JLS, a mesečni na 16 (prethodne godine 12).
 - Građanski budžet objavljen na 93 posmatrana sajta (šest u 2015, 60 u 2019, 90 u 2020, 94 u 2021).

Pojedinačni nalazi – donošenje odluka, korišćenje imovine, konkursi

- Nedostatak informacija o postupku **donošenja odluka** (skupština, veće); Dnevni red naredne sednice skupštine nije vidljiv u više od polovine JLS. Manje od polovine onih koje objave dnevni red, takođe objavljuju predloge dokumenata o kojima će se raspravljati.
- Veliki problem nedostatak informacija o korišćenju opštinske imovine (podaci o zakupu), ali značajan napredak u odnosu na 2021 (42:9).
- I dalje nedovoljno informacija o podeli novca na konkursima (mediji, udruženja) i posebno o sprovođenju projekata za koje je dat novac, ali poboljšanje u odnosu na prošlu godinu: pozivi objavljeni u više od 80% JLS, rezultati konkursa u 70% (sa oko 50% u 2021.), a izveštaji o realizaciji projekta u samo 8% slučajeva (rast sa 5%).

Pojedinačni nalazi – javne nabavke, javna preduzeća i ustanove

- Kao i prethodnih godina, **najbolje rezultate opštine i gradovi imaju u oblasti javnih nabavki, ali se beleži ogroman pad**, kao posledica izmene Zakona.
- Spor, ali konstantan rast u oblasti JP i JU. Ocena, međutim i dalje niska. Deceniju nakon što je objavljivanje informacija na veb sjatovima JP postalo obavezno, 15% JP iz uzorka još nema svoje sajtove. Broj JLS koje su objavile kompletnu dokumentaciju iz procesa izbora direktora javnih preduzeća se udvostručio od 2021. godine (14 : 7), a 27 je objavilo barem neke dokumente koji obezbeđuju relativno visok nivo transparentnosti (31 u 2021.).

Pojedinačni nalazi – slobodan pristup informacijama i praćenje predmeta

- Najmanje 77% JLS je ignorisalo (bar jednom) zahteve za slobodan pristup informacijama, a 15% nije poštovalo sve odluke Poverenika.
- Objavljivanje i ažuriranje „Informatora o radu“i dalje ozbiljan izazov – više od 58% (50% u 2021) nije ga objavilo ili redovno ažuriralo.
- Na zahtev „skrivenog tražioca“ odgovorilo je 77% JLS
- Samo 11% LSU omogućava uvid u status predmeta preko internet sajta.

Održivost napretka

- Ukupno je 67 JLS ostvarilo lošiji rezultat, sedam je imalo isti, a **71 bolji**.
- Prostor za poboljšanja je ogroman, a održivost postignutog nivoa transparentnosti jedan je od glavnih izazova.
- Jednom dostignuti nivo transparentnosti nikako nije garancija održive dobre prakse. Pisane procedure i nezavisni monitoring mogli bi da pomognu da se održe dobri rezultati. Trenutno se, uglavnom, rezultat postiže zahvaljujući individualnim naporima naročito zainteresovanih opštinskih službenika ili donosilac odluka (famosna politička volja kombinovana sa administrativnom voljom).

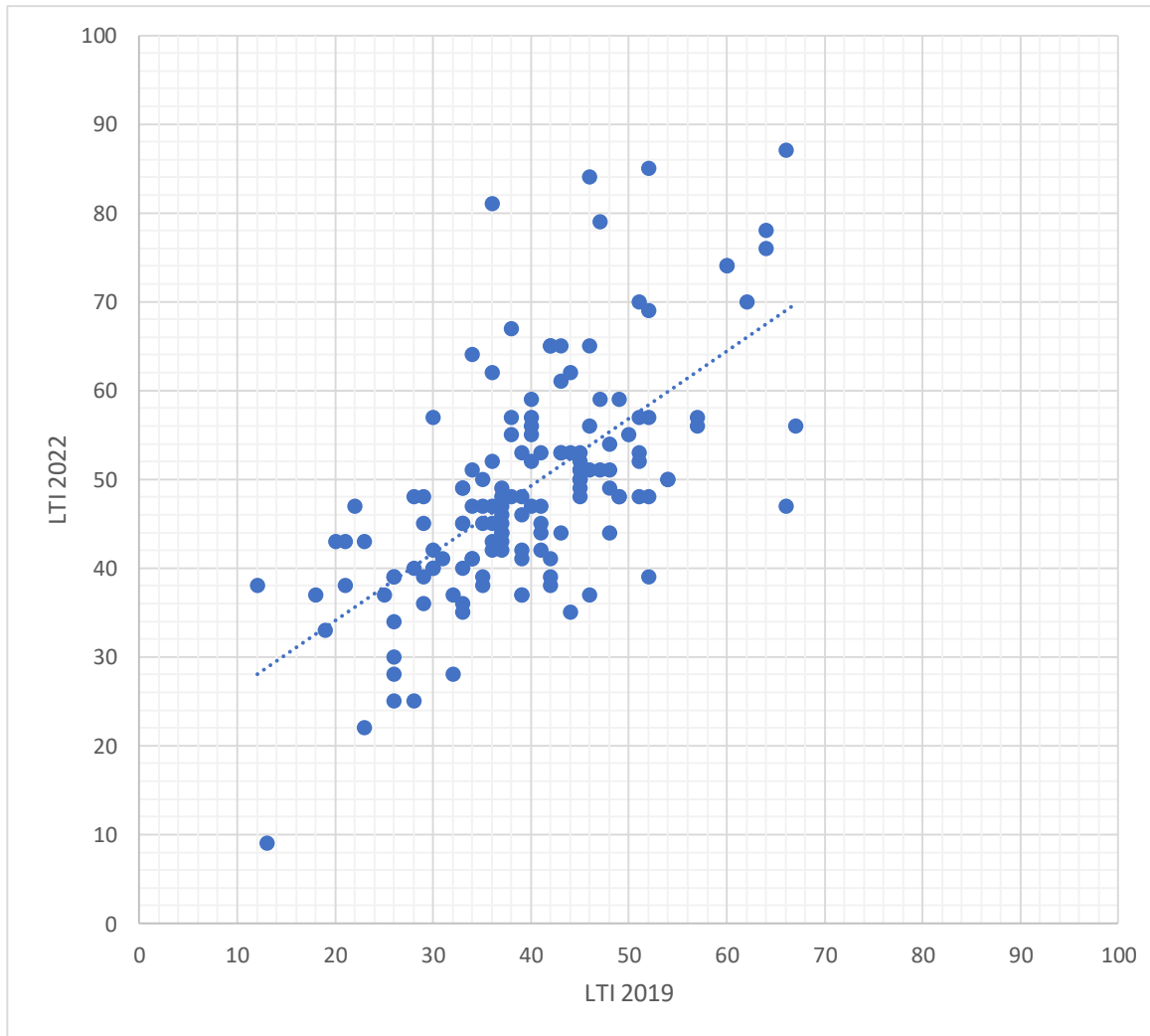
Poređenje sa LTI 2021, 2020 i 2019 - rast

21 JLS (od 170) poboljšala je svoje rezultate za 10 poena ili više u poređenju sa LTI 2021

JLS	LTI 2019	LTI 2020	LTI 2021	LTI 2022	Rast 2022/2021	Rast 2022/2021 (%)
Tutin	36	45	42	81	39	92.90%
Niš	34	46	40	64	24	60.00%
Pirot	46	45	41	65	24	58.50%
Kruševac	52	47	47	69	22	46.80%
Jagodina	21	21	23	43	20	87.00%
Užice	64	70	62	78	16	25.80%
Vrbas	40	54	44	59	15	34.10%
Trstenik	47	49	44	59	15	34.10%

Poređenje LTI 2022 – LTI 2019

Poređenje sa LTI 2021, 2020 i 2019

12 JLS zabeležilo je pad od 10 poena ili više.

JLS	LTI 2019	LTI 2020	LTI 2021	LTI 2022	Rast 2922/2021	Rast 2922/2021 (%)
Bečej	38	83	90	67	-23	-25.60%
Smederevo	39	51	53	37	-16	-30.20%
Koceljeva	23	22	35	22	-13	-37.10%
Kovačica	28	36	38	25	-13	-34.20%
Petrovac	51	59	61	48	-13	-21.30%
Temerin	52	59	61	48	-13	-21.30%

Najbolji učinak JLS po indikatorima

Neki od indikatora u kojima je više od 90% JLS ostvarilo pozitivan rezultat:

- Da li na sajtu postoji stranica posvećena javnim nabavkama?
- Da li je predsednik opštine/gradonačelnik podneo izveštaj o imovini?
- Da li JLS na sajtu redovno objavljuje poziv za zakup imovine u svom vlasništvu?
- Da li su na sajtu objavljeni prostorni planovi i/ili urbanistički planovi?
- Da li su podaci o broju zaposlenih u JLS objavljeni na sajtu?
- Da li su podaci o podnošenju zahteva za slobodan pristup informacijama na sajtu?
- Da li su na sajtu objavljene kontrolne liste opštinskih (gradskih) inspekcija?
- Da li je budžet za tekuću godinu dostupan na sajtu?
- Da li je na sajtu objavljen spisak odbornika?

Najnetransparentnije oblasti

Indikatori za koje je manje od 5% JLS ostvarilo pozitivan rezultat:

- Da li je informacija o podnošenju zahteva za slobodan pristup informacijama vidljiva u uslužnom centru (šalter sali) ili prostorijama uprave?
- Da li na sajtu JLS postoji dnevni ili nedeljni raspored aktivnosti gradonačelnika/predsednika opštine?
- Da li na sajtu JLS postoji evidencija kontakata sa lobistima?
- Da li su na sajtu objavljeni podaci kako su pojedinačno i poimenice odbornici glasali?

Sistemski problemi i mogućnosti za napredak

- Veliki broj sajtova lokalnih samouprava ima formalni okvir za podizanje transparentnosti na viši nivo (odgovarajući segmenti), ali ne objavljuju ili ne ažuriraju sadržaj tih segmenata. Baneri sa naslovnih stranica često korisnike usmeravaju ka zastarelim ili nevažećim informacijama.
- Pomoglo bi promovisanje dobrih praksi ili dobrih modela u nekim oblastima (npr. posebna stranica za „javna preduzeća“, „javne nabavke“ ili „budžet“) u celoj zemlji ili u opštinama uključenim u određene projekte.
- Jedan od vidova dobre prakse su posebni portali ili stranice na sajtovima JLS koji su posvećeni javnim nabavkama, budžetu, urbanizmu i administrativnim uslugama.

Najvažnije preporuke za veću transparentnost

- Nakon četiri uzastopna LTI ciklusa, održivost dostignutog nivoa transparentnosti se nameće kao jedno od glavnih pitanja. Osim nekoliko opština kod kojih se jasno prepoznaje snažna rešenost da podignu i održe transparentnost, i određenog broja onih koji stagniraju na nižim nivoima tabele, većina ostalih JLS je imala uspone i padove. Stoga se preporučuje održavanje nivoa transparentnosti kroz razvijanje procedura koje bi bile propisane aktima. Ti akti svakako treba da sadrže jasnu podelu zaduženja i propisanu odgovornost za ispunjavanje zadataka, a modeli koji bi mogli da posluže za uzor već postoje.
- Sve JLS treba da donesu i sprovedu lokalne antikorupcijske planove i obezbede njihovo nezavisno praćenje.
- JLS treba da koriste on-lajn mehanizme za komunikaciju sa građanima (javne rasprave i konsultacije, sastanci sa gradonačelnicima, odbornicima i drugim funkcionerima itd.)
- Najvažnije informacije na sajtu (budžet, skupština, veće, javna preduzeća, javne nabavke, javni pozivi itd.) treba sistematizovati.
- U svim gradovima i opštinama treba uvesti elektronske registre upravnih postupaka.
- JLS treba da objave podatke o svojoj imovini i njenom korišćenju.